

SYTUACJA EKONOMICZNA PRZEDSIĘBIORSTW W CZASACH KORONAWIRUSA

Badanie ankietowe CMSG (9-24 Czerwca 2020)

Kluczowe punkty:

- 38 proc. respondentów negatywnie ocenia kondycję swojej firmy (wobec 42% w kwietniu). W skali od 0 do 10 średnia ocena to 4,7, wobec 4,5 przed miesiącem, ubytek pesymistów nie jest już tak duży jak miesiąc wcześniej
- Tendencje nie są jednak jednoznaczne, mamy odbicie w usługach dla ludności i mikro firmach, ale w firmach średnich i dużych oceny nawet lekko się pogorszyły, także kryzys trwa ...
- Firmy od własnej sytuacji gorzej oceniają stan całej gospodarki, 66% firm negatywnie ocenia jej kondycję. Nie wierzymy więc w istotne odbicie w całej gospodarce.
- Teraz głównym czynnikiem trudności firm to spadek popytu, 70% wskazuje ten czynnik.
- Firmy negatywnie oceniają działania rządu dot. odmrażania gospodarki. 57% firm negatywnie odmrażanie. Średnia ocena to 3,7.
- Płynność firm stale się poprawia. Problemy w tym zakresie ustępują. Najlepszą sytuację w zakresie płynności mają duże firmy.
- przepisy zawarte w tzw. tarczy antykryzysowej są skomplikowane i biurokratyczne, firmy narzekają, że oczekiwanie na decyzje i przekazanie środków jest zbyt długie
- panuje ogromna niepewność co do otwarcia gospodarki

1. W czerwcu tylko nieznacznie poprawiła się własna ocena kondycji firm. Respondenci oceniają kondycję swoich firm w skali od 0 do 10 (przy czym 5 to ocena neutralna) na 4,7. Przed miesiącem ta ocena wynosiła 4,5, a w kwietniu 3,6. Nadal więc oceny są po stronie pesymistycznej, ale ubyło tych najbardziej pesymistycznych. Łącznie negatywną ocenę (oceny od 0-4) wystawiło ok. 38 proc. pytanym w najnowszym badaniu wobec ok. 42% w maju i 55% w kwietniu. Z tego ok. 6 proc. firm ocenia kondycję swojej firmy bardzo źle (0). W maju było to 9%, a w kwietniu aż 16%. Ale są również pozytywne oceny, łącznie to ok. 26 proc. Niestety optymistów ubyło. Przed miesiącem było ich 33%, wobec 19 proc. w kwietniu (oceny 6-10). Jedynie 1,4 proc. dało teraz najwyższą ocenę (10 - bardzo dobrze).
2. Mamy jednak polaryzację, jeżeli chodzi o kierunek zmian. Znacząco poprawiły się oceny sformułowane przez samozatrudnionych i w branży usług dla ludności (np. kosmetyczne, fryzjerskie). W tym zakresie firmy w zasadzie były w 100% zamknięte, a w okresie objętym badaniem zniesiono obostrzenia. Stąd poprawa. Ale dalej to jest ubytek pesymistów, oceny nadal są w negatywach obszarach. Poprawiły się też oceny mikro-firm (1-9). Niestety oceny w średnich i dużych firmach uległy pogorszeniu. Także tendencje nie są jednoznaczne. Nadal utrzymały się słabe oceny w turystyce i gastronomii (ok. 3 pkt.).
3. Własną sytuację firmy oceniają lepiej niż stan całej gospodarki. W przypadku tej ostatniej średnia ocen to bowiem 3,5 (przed miesiącem 3,2). Nadal także przeważają oceny negatywne, obecnie 66% ocen jest negatywnych (wobec 75 proc. poprzednio). Obecnie jedynie 8,5 proc. pytanym pozytywnie ocenia kondycję całej gospodarki (wobec 6 proc. poprzednio).
4. Firmy nie wierzą więc w istotne odbicie w całej gospodarce. To nie dobrze, to oznacza niepewność. W świetle takich ocen firmy raczej nie ruszą z inwestycjami ....

5. Większość firm (ok. 76 proc., poprzednio 79 proc.) oczekuje spadku przychodów w czerwcu. Średni (nieważony) spadek to ok. 31 proc. (wobec 39 proc. Poprzednio i 55% w kwietniu). Ok. 35 proc. oczekuje zmniejszenia zatrudnienia (37% poprzednio), średnia redukcja to 3,4 proc. (wobec 7 proc. poprzednio).
6. Największe spadki przychodów są oczekiwane w turystyce i gastronomii (średnio ok. 72 proc.), w budownictwie ok. 26 proc., a w przemyśle 25 proc.
7. Najczęściej wskazywaną przyczyną złej sytuacji firm jest spadek popytu. Obecnie ten czynnik wskazuje ponad 70% respondentów (59% poprzednio). Prawie 49% firm ma problemy z powodu ograniczenia działalności na skutek wprowadzonych barier administracyjnych. Wzrosły też wskazania zatorów płatniczych do 38% (35% poprzednio).
8. Firmy negatywnie oceniają działania rządu dot. odmrażania gospodarki. 57% firm negatywnie odmrażanie. Średnia ocena to 3,7 w skali od 0 do 10 (przy czym 5 to ocena neutralna). Pozytywne oceny to tylko 11%. Neutralne 32%.
9. Płynność finansowa przedsiębiorstw poprawiła się w porównaniu do poprzedniego miesiąca. Obecnie jedynie 16% firm deklaruje, że jest w stanie przetrwać z płynnością finansowa nie dłużej niż 1 miesiąc. W maju było to 21%, a w kwietniu 39%. Jednie 1,4% deklaruje, że utraciło płynność a w poprzednich badaniach było to nawet ponad 10%. Obecnie 28% respondentów deklaruje, że posiada bufory bezpieczeństwa płynnościowego na okres powyżej 6 miesięcy. W dużych firmach jest to nawet 55% firm, w mikro firmach ok. 19% a wśród samozatrudnionych 33%.
10. Jednak nadal wśród samozatrudnionych są firmy z problemami, ok. 8% deklaruje, że utraciło płynność. Ale przed miesiącem było to 33%.
11. Najbardziej popularnym instrumentem pomocowym wciąż pozostaje umorzenie składek ubezpieczeniowych (67 proc. respondentów wskazało ten instrument). Następnie pożyczka dla mikroprzedsiębiorców (46%) oraz dopłaty do wynagrodzeń (42%)
12. 48 proc. wskazuje na niejasność przepisów instrumentów pomocowych. 42 proc. firm wskazuje też na nadmiar biurokracji, a 30 proc. na zbyt długie oczekiwanie na decyzję. Te dane pokazują, że składanie wniosków o pomoc przewidzianą w Tarczach Antykryzysowych jest zbyt skomplikowane a rząd nie udziela odpowiedniego wsparcia.
13. Mikro, małe oraz średnie firmy najczęściej chcą skorzystać z umorzenia składek ZUS i pożyczek dla mikroprzedsiębiorstw. Mikro i Małe firmy zadeklarowały, że już skorzystały ze świadczenia postojowego oraz pożyczek dla mikroprzedsiębiorców. Średnie i duże wskazują też często na dofinansowanie do wynagrodzeń oraz rozwiązania z zakresu elastycznego czasu pracy.
14. W porównaniu do maja większość firm zadeklarowało, że już skorzystało z pomocy przewidzianej w ramach Tarcz Antykryzysowych. Odsetek pozytywnych decyzji, w tym zakończonych przyznaniem środków wynosi:
  - a. Odroczenia składek ZUS - 55% (maj – 22%)
  - b. Dofinansowania do pensji swoich pracowników – 80% (maj – 24%)
  - c. Pożyczek dla mikroprzedsiębiorców – 85% (maj – 36%)
  - d. Świadczenia postojowego – 85% (maj – 28%)
15. Firmy wciąż chcą korzystać z instrumentów finansowych i płynnościowych oferowanych przez PFR, BGK i ARP – deklaruje taką chęć 50,7 proc. ankietowanych, co jest nieco mniejszym wynikiem niż w poprzednim miesiącu (maj – 54%). Większość z tych firm wykazuje duże zainteresowanie Tarczą Finansową PFR. Tarcza Finansowa charakteryzuje się największym stopniem realizacji wniosków – prawie 90 proc. firm, spośród tych, które złożyły aplikację deklaruje, że skorzystało z tego instrumentu w porównaniu do maja, gdyż ten wskaźnik wynosił tylko 50%. Ale jest jeszcze grupa 16% firm, która planuje skorzystanie z tego instrumentu.

16. Spośród instrumentów nie wprowadzonych przez rząd, zdaniem przedsiębiorców zabrakło: uwolnienia VAT w split-payment, obniżenia klina podatkowo-składkowego oraz zawieszenia wpłat na PPK.
17. Mimo tego, że większość restrykcji ograniczających prowadzenie działalności gospodarczej są wycofane, dotychczas panuje duża niepewność co do daty powrotu do normalnej rzeczywistości. 37 proc. nie wie kiedy nastąpi otwarcie gospodarki. Ponad 30 proc. twierdzi, że później niż na początku września. Zdaniem 9,2 proc. Respondentów sytuacja już się ustabilizowała. Największa niepewność panuje wśród samozatrudnionych (58% nie jest w stanie określić datę powrotu do normalności), natomiast największym pesymizmem wykazują się średnie i duże firmy (53% i 45% odpowiednio uważają, że sytuacja się ustabilizuje dopiero w październiku bądź później).
18. W związku z rozprzestrzenianiem się koronawirusa obawy przedsiębiorców związane z nawrotem epidemii rosną, co zadeklarowało około 90% firm oraz 62 proc. boi się wzrostu podatków.

Badanie przeprowadzono w dn. 9-24.06.2020 r. metodą CAWI. N=142. Kwestionariusz rozesłano do firm członkowskich i współpracujących z organizacjami zrzeszonymi i współpracującymi z Radą Przedsiębiorczości.